

Niveau 4: Curatieve of probleemoplossende maatregelen

Het doel van curatieve of probleemoplossende maatregelen is om problemen die zich reeds aandienen zo goed mogelijk in te dijken, terug te schroeven en weg te werken of te herstellen. Het gaat er dus om de aanwezige schade beperkt te houden of ongedaan te maken. In het beste geval zorgen deze maatregelen er voor dat het probleem ook in de toekomst achterwege blijft. De aanpak is hier noodgedwongen heel direct en richt zich tot de diegenen die rechtstreeks met het probleem *te maken hebben*.

2. De preventiepiramide als oriënterend toetsingsinstrument**2.1 Toelichting bij het instrument**

Heel wat scholen, CLB's en hulpverlenende instanties hebben de afgelopen jaren kennis gemaakt met de preventiepiramide van Deklerck. De praktijk toont aan dat het om een goed hanteerbaar instrument gaat⁴⁸ dat zich mits een korte introductie vlot laat hanteren, ook door mensen in het onderwijs. Wie er de vorige bladzijden op naleest, is voldoende toegerust om er op eigen houtje mee aan de slag te gaan.

Wie zich sterker aangesproken voelt door het model De Cauter kan te rade gaan in de VLOR-publicatie *Leer*-kracht *Veer*-kracht. Dit inspirerende reflectieboek reikt een (beperkt) aantal suggesties aan om met het model te werken⁴⁹.

Het instrument dat zo dadelijk wordt voorgesteld wil schoolverantwoordelijken en belangstellenden ondersteunen bij het evalueren en versterken van het preventiebeleid van de eigen school. De werkopdracht die aan het instrument gekoppeld is, is bedoeld voor een beperkte groep van belangstellenden en dus niet voor het ganse team.

Om er voor te zorgen dat mensen vlot met het instrument kunnen werken, krijgen ze een syntheseblad aangereikt waarop de meest essentiële informatie over de piramide werd samengebracht. Wie deelneemt aan de reflectieoefening zou een kopie van het syntheseblad moeten krijgen. Zo kan de opdracht op een degelijke manier worden afgewerkt.

⁴⁸ Het instrument wordt bijvoorbeeld vereenvoudigd aangeboden in de Werkmap 'Welbevinden op School' van de Dienst Welzijn en Gezondheid van de Provincie Limburg. Schoolteamdelegaties slagen er na een korte introductie in hun eigen werking in kaart te brengen en te beoordelen.

⁴⁹ Voor een uitvoerige theoretische beschrijving: zie Vettenburg, N., Burssens, D., Goris, P., Melis, B., Van Gils, J., Verdonck, D. & Walgrave, L. (2003) Preventie gespiegeld. Visie en instrumenten voor wenselijke preventie. Leuven: Uitgeverij Lannoo Campus.

2.2 Doelen

Het werkinstrument ‘Preventie op School’ kan worden aangewend om...

- inzicht te krijgen in de eigenheid, de kwaliteit en de onvolkomenheden van het huidige preventiebeleid;
- na te gaan hoe sterk de vier actieniveaus (preventiepiramide) aan bod komen in het huidige preventiebeleid;
- na te gaan of zich nieuwe of andere beleidskeuzes opdringen; (welzijnsgericht probleemgericht)
- alle deelnemers aan de denkoefening de kans te geven nieuwe voorstellen, adviezen en aanbevelingen te formuleren;
- het beleidsteam in staat te stellen het preventiebeleid en de schoolwerking verder te optimaliseren.

2.3 Werkwijze

Kiest de schoolleiding voor een denkoefening over het gevoerde preventiebeleid, dan komt het er op aan om een gemotiveerde groep mensen te verzamelen die zich over het thema willen buigen. Deze groep moet weten dat haar advies door de schoolleiding ter hand zal worden genomen op het ogenblik dat de nieuwe beleidskeuzes worden bepaald.

Men kan de keuze maken om deze denkgroep zo heterogeen mogelijk samen te stellen. Dit betekent dat men ervoor kiest om personeelsleden uit alle graden bij het overleg te betrekken. Om een breed en realistisch beeld te krijgen van het huidige beleid en om de betrokkenheid van alle schoolbetrokkenen zo groot mogelijk te houden, kan men er tevens voor kiezen om ook leerlingen en ouders bij deze denkoefening te betrekken.

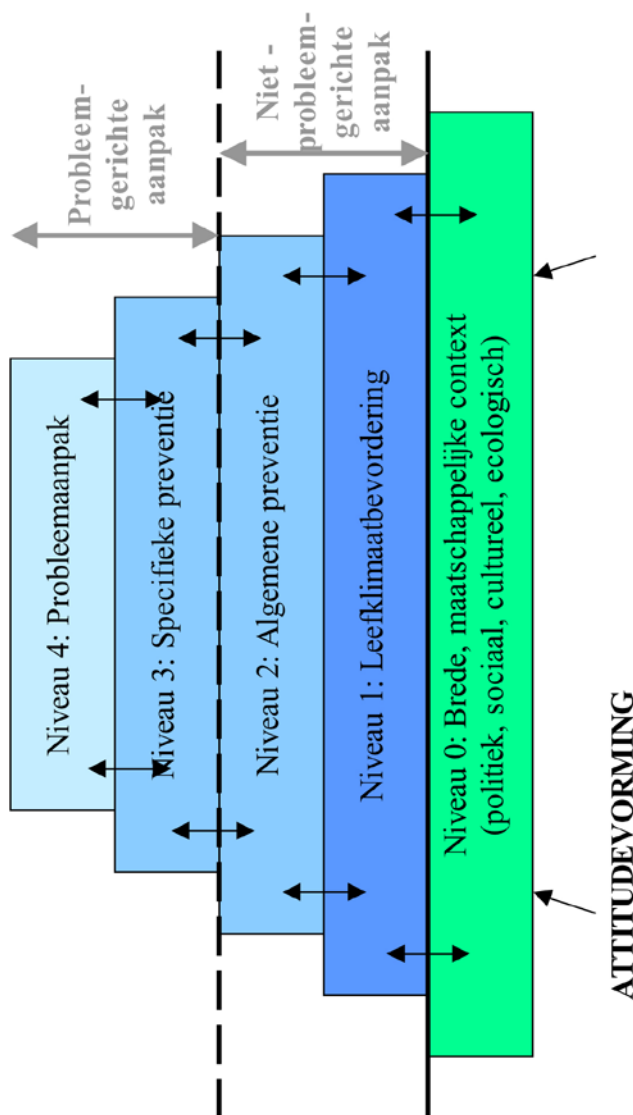
Eens de groep is samengesteld en het feitelijke werkmoment van start gaat, krijgen alle deelnemers de ondersteunende fiche (zie overzichtsblad met preventiepiramide en uitleg) aangeboden. Er wordt wat extra toelichting verschaft zodanig dat iedereen met de werkbladen van start kan gaan.

Na het individuele werkmoment (Stappen 1 tot en met 3: 20 tot 30 minuten) is het tijd voor de uitwisseling in kleine groepjes (Stappen 4 en 5). De groepjes kunnen op het moment zelf worden samengesteld. Er wordt bij voorkeur gewerkt met groepjes van drie tot vijf personen omdat dit de betrokkenheid ten goede komt. Het laat ook toe dat alle deelnemers hun mening kwijt kunnen. Belangrijk is wel dat er in elk groepje meteen een gespreksleider en verslaggever wordt aangesteld.

Ten slotte volgt het plenummoment (Stap 6) waarin alle verslagen worden uitgewisseld. Nadien wordt een samenvatting gemaakt van de belangrijkste bevindingen. Hiervoor kan het laatste syntheseschema worden gebruikt.

WERKINSTRUMENT 'PREVENTIE OP SCHOOL'

Schema: de preventiepiramide (Johan Deklerck)

RICHTVRAGEN BIJ DE BESPREKING VAN HET SCHOOLEIGEN PREVENTIEBELEID:

1. Wat doet onze school al om pesten en geweld te helpen voorkomen?
2. Wat zou onze school nog moeten doen om problemen van pesten en geweld te helpen voorkomen?
3. Welke aanbevelingen of concrete suggesties stellen jullie bijkomend voor?

Niveau 4: Probleemaanpak (remediëring/curatie)

- je aandacht is gericht op een probleem dat er al is; dit probleem wil je op een directe manier **oplossen**, indijken, herstellen en voorkomen
- je aanpak richt zich tot de **direct** betrokkenen en de context waarin het probleem zich heeft gesteld

Niveau 3: Specifieke preventiemaatregelen

- je wilt voorkomen dat een welomschreven probleem zich zou herhalen
- je aanpak is probleem- en doelgroepgericht: je richt jouw pijlen vooral op de risico's en de risicodragers

Niveau 2: Algemene preventiemaatregelen

- je aandacht richt zich op het versterken van de mogelijkheden en draagkracht van mensen/structuren
- door hen 'sterker' te maken en/of beter te ondersteunen, voorkom je dat zij in de 'probleemzone' belanden
- je aanpak is indirect: je steekt energie in positieve maatregelen; het gunstige effect hiervan laat zich niet meteen meten

Niveau 1: Leefklimaatbevordering

- je investeert hier in het leer-, werk- en leefklimaat van de school: op een (in)formele manier versterk je het welbevinden en de betrokkenheid van mensen
- deze indirecte aanpak draagt bij tot de kwaliteit van de andere drie niveaus (niv. 4-3-2).

Niveau 0: Brede context

Wat zich binnen dit niveau aftekent, heb je als school niet in de hand. Het helpt je wel vooruit te weten op wie/welke instanties of middelen je beroep kan doen en met welke beperkingen en/of eisen rekening moet worden gehouden.